

Madárvonulási adatok Magyarországból.

Közreadja: SCHENK JAKAB.

III. (1920-as) évfolyam. *)

Vogelzugsdaten aus Ungarn.

Herausgegeben von JAKOB SCHENK.

III. Jahrgang (1920). *)

Ha végignézünk a megfigyelők során szomoruan látjuk, hogy számuk mennyire megfogyatkozott. Sok régi kedves név hiányzik — néhányat a halál szólított el közülünk, a legtöbbet azonban az idegen megszállás választotta el tőlünk. Reméljük azonban, hogy ez az elválás nem végleges s a viszonyok tisztázása után újból kivehetik részüket a magyar kulturmunkából.

Addig is azonban fölkérjük megmaradt megfigyelőinket a további adatgyűjtésre s figyelmeztetjük őket arra, hogy valamely megfigyelő-állomás ornithophaenologiai jellegét csakis minél hosszabb megfigyelési sorozatok útján állapíthatjuk meg. Ezekből a hosszú sorozatokból állapítjuk meg a középszámokat s ha minél több helyről származó minél hosszabb sorozatokkal rendelkezünk, akkor az egyes fajokról pontos föl- vagy elvonulási térképeket szerkeszthetünk. Tekintetbe veendő itt még az a szempont is, hogy a folyton változó kultúrával a madárvilág és annak életmódja, így vonulási viszonyai is változnak, úgy hogy a vonulási jelenségek megfigyelését tulajdonképpen sohase lehet lezárni. Arra is kell gondolni, hogy ezek a megfigyelési adatok tulajdonképpen adalékok a hazai madárvilág történetéhez, amelyek annál értékesebbek, minél régebbiek s ezért a meddig csak módunkban lesz ezeknek az adatoknak a közlése, addig közölni is fogjuk. Ezekre való tekintettel kérjük régi és új megfigyeléseiket a madárvonulási adatok további beszolgáltatására.

Deutscher Auszug. Die Beobachter werden aufgerufen den Vogelzug auch fernerhin zu beobachten und die Daten einzusenden, damit von je mehr Stationen lange Beobachtungsserien erreicht werden können.

*) Az előzőket l. Aquila XXIV. p. 241. és XXVI. p. 46.

*) Die vorangehenden siehe Aquila XXIV. p. 241. und XXVI. p. 46.

CHEERNL ISTVÁN, Kőszeg.

Tavaszi vonulás 1920. — Fröhjahrszug 1920.

↔ *Acanthis cannabina*. II. 26. az első csapat — erster Flug.

↔ *Accentor modularis*. III. 27. az első — die erste.

↔ *Alauda arvensis*. 1919. XII. 29. Ligvándon egyesek és egy 40 főnyi csapat, 30-án szintén 3—4 főnyi társaságok a mezőn — am 29. XII. 1919 in Ligvánd einzelne und ein Flug von 40 St., am 30-ten ebenfalls einzelne und Flüge von 3—4 St.; I. 17, 4 db. — 4 St.; I. 21. 2 db., 2 St. Felsőpulya; I. 28. egyesek — einzelne; I. 30. Tömördön kisebb társaságok és 25 főnyi csapat — in Tömörd kleinere Gesellschaften und ein Flug von 25 St.; II. 21. először énekel — erster Gesang.

↔ *Anas boschas*. II. 24. ♂ ♀.

↔ *Anas crecca*. III. 24.

↔ *Anas penelope*. III. 23. 2 ♂, 3 ♀.

↔ *Anser fabalis*. I. 30. nagy csapat — grosser Flug.

↔ *Anthus trivialis*. IV. 7. szól — singt.

↔ *Archibuteo lagopus*. I. 27. 1 db. — 1 St.

○ *Buteo communis*. II. 26. 2 db. — 2 St.

○ *Cinclus aquaticus medius* Brhm. I. 15. 1 db. — 1 St.

↔ *Circus cyaneus*. II. 27. ad ♂.

↔ *Columba oenas*. II. 26. az első 3 db. — die ersten 3 St.; III. 28. 4—5 pár megtelepedve — 4—5 Paare angesiedelt.

↔ *Columba palumbus*. II. 27. az első 2 db. — die ersten 2 St.; III. 6. többfelé szól — mehrerorts rucksend; IV. 13. a házi kertben 1 db. szól, eddig még sohasem volt — im Hausgarten 1 St. rucksend, bisher noch nie hier beobachtet.

↔ *Coturnix communis*. V. 4. szól — schlägt.

↔ *Cuculus canorus* IV. 13. szól — ruft.

↔ *Cypselus apus*. IV. 28. az első 3 db. a várnál — die ersten 3 St. am Schloss; V. 1. 5 db. u. ott — 5 St. ebendasselbst.

↔ *Erithacus phoenicurus*. IV. 10. első ♂ ad — erstes ♂ ad; IV. 13. több, ♀ is — mehrere, auch ♀.

↔ *Erithacus rubecula*. I. 11. 1 db. a szőlőkben — 1 St. im Weingarten; III. 4. énekel — singt; III. 6. többfelé — mehrerorts; III. 7. felszaporodott — hat sich vermehrt; IV. 1. mindenfelé sok — überall häufig.

↔ *Erithacus tityus*. III. 26. az első vén ♂ — das erste alte ♂; IV. 1. több helyt a városban ♂♂ — an mehreren Stellen in der Stadt ♂♂; IV. 12. sok felé — an vielen Stellen.

↔ *Falco peregrinus*. II. 26. ♂ ad.

↔ *Fringilla coelebs*. I. 31. nagy csapat ♂♂ — grosser Flug ♂♂; III. 2. első énekel — erster singt; III. 14. sok felé — an vielen Stellen.

↔ *Hippolais icterina*. V. 14. az első — der erste.

↔ *Hirundo rustica*. IV. 5. az első 4 db. házi kertünk fölött — die ersten 4 St. über dem Hausgarten; IV. 8. 1—2 db. látható — 1—2 St.; IV. 11. felszaporodott — hat sich vermehrt; IV. 13. a házban fészkelő egyik párocska megjött — eines von den am Hause nistenden Pärchen ist angekommen.

↔ *Lanius collurio*. V. 10. az első ♂ ad — das erste ♂ ad; V. 13. egyes ♂♂ — einzelne ♂♂; V. 17. sok, egyes ♀♀ is — viele, auch einzelne ♀♀.

↔ *Lanius minor*. V. 17. első — der erste.

↔ *Ligurinus chloris*. II. 27. az első 5 ♂ — die ersten 5 ♂; III. 31. 2 db.,

eddig még többet nem láttam — 2 St., bisher weitere noch keine gesehen; IV. 5. több — mehrere; IV. 6. szól a házi kertben — singt im Hausgarten.

↔ *Locustella fluviatilis*. V. 17. pirreg — schwirrt.

Loxia curvirostra. III. 7. Kupfalva mellett esapat — ein Flug bei Kupfalva; IV. 13. egy párocska az alsó erdőben — ein Pärchen im unteren Wald.

↔ *Motacilla alba* III. 2. az első — die erste; III. 24. 2 db. → É, — 2 St. → N.

⊙ *Motacilla boarula*. I. 9. 1 db. — 1 St.

↔ *Motacilla flava*. IV. 1. az első — die erste.

↔ *Muscicapa collaris*. IV. 25. az első — der erste; V. 6. több — mehrere; V. 12. sok — viele.

↔ *Muscicapa grisola*. V. 4. első — erster.

↔ *Oriolus galbula*. IV. 30. az első — erster; V. 7. 1 db. a házikertben — 1 St. im Hausgarten; V. 12. több felé — an mehreren Stellen.

↔ *Phylloscopus collybita*. III. 18. sok helyen szól — an vielen Stellen singend; III. 28. dtto.

↔ *Phylloscopus trochilus*. IV. 9. az első szól — der erste singend.

↔* *Pyrrhula rubicilla*. I. 13. 4 ♂; III. 2. 2 db. — 2 St.

↔ *Regulus cristatus*. I. 11. 1 db. — 1 St.; III. 24. dtto.

↔ *Scolopax rusticola* L.

III. 2. az első az „Óházi vágásban“ esti húzáson — die erste am Abendstriche im Schlag beim „Óház“.

III. 3. u. o. 1 db. — ebendort 1 Stück.

III. 4—13. ig semmi — nichts.

III. 14. Esti húzáson 1 db.-ot hallottam az „alsó erdőben“ — am Abendstrich 1 Stück gehört im „Unteren Wald“.

III. 21—22. A szomszédos Tömörd község erdejében este 3—4 db. húz. — In den Wäldern der nachbahrlichen Gemeinde Tömörd streichen 3—4 St. des Abends. Ezentúl több nem került elő — Seither keine mehr gesehen.

↔ *Serinus canarius hortulanus*. IV. 1. az első énekel — der erste singt; IV. 5. többfelé szól — mehrerorts singend; IV. 13. sok felé — an vielen Stellen.

↔ *Spatula clypeata*. III. 24. Gyöngyösapátiban 2 ♂ lövetett — in Gyöngyösapáti 2 ♂ erlegt.

↔ *Sturnus vulgaris*. II. 27. az első 4 db. *Vanellus*-ok társaságában fölriasztva a bibiczekkel együtt elvonulnak → ÉK kb. 300 méter magasságban — die ersten 4 St. in Gesellschaft von *Kiebitzen*, mit welchen sie dann zusammen → NO weiter ziehen in ungefähr 300 Meter Höhe.

↔ *Sylvia atricapilla*. III. 25. házi kertünkben az első ♂ énekel — das erste ♂ singt im Hausgarten; IV. 5. a szőlőben is énekel — auch im Weingarten singend; IV. 8. 1—2 db. énekel — 1—2 St. singend; IV. 12. sokfelé énekel — an vielen Stellen singend.

↔ *Sylvia communis*. IV. 13. az első szól — die erste singend.

↔ *Sylvia curruca*. IV. 17. első szól — die erste singt.

↔ *Sylvia nisoria*. V. 10. az első 2 db. — die ersten 2 St.

↔ *Turdus iliacus*. II. 28. 3 db. — 3 St.

↔ *Turdus musicus*. II. 28. 2 db. a szőlőkertemben, ilyen korán még sohasem láttam — die ersten 2 St. im Weingarten, so früh noch nie gesehen; III. 1., 2. 1 db. — 1 St.; III. 4. énekel — singt; III. 17. sokfelé énekel — vielerorts singend; IV. 1. két átvonuló esapat — zwei Flüge durchziehend.

↔* *Turdus pilaris*. II. 15. 50 db. — 50 St.; II. 26. 25—30 db. — 25—30 St.; III. 13. utolsó — letzte.

- ↔ *Turtur communis*. IV. 21. első — erste; V. 4. több felé — mehrerorts
 ↔ *Upupa epops*. IV. 13. 1 db. — 1 St.
 ↔ *Vanellus capella*. II. 27. az első, 42 db. pihen, majd → ÉK vonul kb. 300 méter magasságban — die ersten, 42 St. ruhen und ziehen dann in ungefähr 300 Meter Höhe → NO.

BARTHOS GYULA, Nagykanizsa.

Tavaszi vonulás 1920. — Fröhjahrszug 1920.

Anas boschas. V. 28. röpképes fiatalok — flügge Junge. — *Anthus pratensis* IV. 8. — *Ciconia alba* IV. 7. — *Coracias garrula* V. 4. — *Coturnix communis* IV. 19. — *Cuculus canorus* IV. 7. — *Erithacus lusciniä* IV. 13. — *Erithacus rubecula* III. 23. — *Hirundo rustica* IV. 4. — *Lanius collurio* IV. 19. — *Lanius minor* V. 2. — *Milvus iclinus* IV. 16. — *Motacilla flava* IV. 8. — *Oedinemus scolopax* VI. 24. lövetett Gyóta pusztán, Zala megye déli részén; 20 év után az első, melyet itt láttam; 10—12 év előtt figyeltek meg Nagykanizsa mellett őszi átvonuláson egy párt — am 24. VI. wurde ein Stück bei Gyóta im südlichen Teile des Komitates Zala erlegt; des erste Stück, welches ich seit 20 Jahren zu Gesicht bekam; vor 10—12 Jahren wurden bei Nagykanizsa 2 Stück auf den Herbstzuge beobachtet. — *Oriolus galbula* V. 3. — *Plegadis falcinellus* VI. 2., 13. egy-egy példány — je ein St. — *Scolopax rusticola* III. 1. — *Turdus pilaris* III. 25. utolsó csapat — letzter Flug. — *Turtur communis* IV. 13. — *Upupa epops* IV. 1. — *Vanellus capella* II. 26. kis csapat — kleiner Flug.

BESSENYEY ISTVÁN, Dég (Veszprém m.)

Tavaszi vonulás 1919. — Fröhjahrszug 1919.

Accentor modularis III. 28. — *Acrocephalus arundinaceus* III. 23. — *Acrocephalus streperus* III. 18. — *Actitis hypoleucis* III. 23. — *Alauda arvensis* III. 7. — *Anthus campestris* IV. 30. — *Ardea cinerea*. III. 23. — *Ciconia nigra* III. 23. — *Columba palumbus* III. 3. — *Coturnix communis* IV. 29. — *Cuculus canorus* III. 2. — *Delichon urbica* III. 23. — *Egretta alba* III. 23. — *Erithacus lusciniä* IV. 16. — *Erithacus phoenicurus* III. 17. — *Erithacus rubecula* III. 23. — *Erithacus titys* III. 17. — *Falco subbuteo* III. 27. — *Fulica atra* III. 5. — *Gallinula chloropus* III. 23. — *Hirundo rustica* III. 28. — *Jynx torquilla* IV. 2. — *Lanius collurio* IV. 20. — *Lanius minor* IV. 29. — *Ligurinus chloris* III. 3. — *Motacilla alba* III. 6. — *Muscicapa collaris* IV. 6. — *Oriolus galbula* IV. 27. — *Pavoncella pugnax* III. 16. — *Phylloscopus collybita* III. 28. — *Phylloscopus trochilus* IV. 6. — *Podiceps nigricans* III. 23. — *Pratincola rubetra* III. 28. — *Pratincola rubicola* III. 17. — *Rallus aquaticus* III. 20. — *Saxicola oenanthe* III. 20. — *Sylvia atricapilla* IV. 23. — *Sylvia curruca* IV. 13. — *Totanus fuscus* III. 21. — *Turtur communis* IV. 17. — *Upupa epops* III. 28.

Áttelelők 1919/20. telén. — Überwinternde im Winter 1919/20.

Archibuteo lagopus sok — viele. — *Buteo communis*. — *Cerchneis tinnunculus*. — *Columba oenas*. — *Emberiza calandra* — *Emberiza schoeniclus*. — *Falco aesalon*. — *Fringilla montifringilla*. — *Larus ridibundus*. — *Ligurinus chloris*. — *Nyroca clangula* jan., február hónapokban kisebb csapatok, február végén föltünően sok, 200—300 darab a 15 holdnyi vizen; áprilisig folyton fogyott a számuk s ápr. 1-én már csak 5 darabot, az utolsókat figyeltem meg — im Jänner und Feber kleinere Flüge, Ende Feber auffallend viele, 200—300 St. auf einen 8 Hekter grossen Teiche, bis April in immer abnehmender Anzahl, am 1. April die letzten 5 St. — *Nyroca fuligula* február és

márczius hónapokban nem ritka, március 28-án az utolsó — im Feber und März nicht selten, am 28-ten März die letzten. — *Otocorys alpestris* I. 5., 6 db. — 6 St. — *Plectrophenax nivalis* I. 12. 3 db. — 3 St. — *Sturnus vulgaris*. — *Turdus pilaris*.

Tavaszi vonulás 1920. — Fröhjahrszug 1920.

Acrocephalus streperus IV. 4. — *Alauda arvensis* II. 21. — *Anas acuta* II. 28. — *Anas querquedula* III. 14. — *Anas strepera* II. 28. — *Anser ferus* II. 28. — *Anthus pratensis* III. 25. — *Ardea cinerea* III. 21. — *Ardea purpurea* III. 28. — *Botaurus stellaris* III. 21. — *Ciconia alba* IV. 4. — *Circus aeruginosus* III. 21. — *Circus cyaneus* III. 25. — *Circus macrourus* III. 25. — *Clivicola riparia* IV. 4. — *Columba palumbus* II. 28. — *Delichon urbica* IV. 3. — *Fulica atra* II. 12. — *Gallinago gallinaria* III. 14. — *Gallinago gallinula* III. 21. — *Gallinago major* III. 21. — *Gallinula choropus* III. 28. — *Hirundo rustica* IV. 1. — *Motacilla alba* III. 21. — *Motacilla flava* III. 28. — *Numenius arquatus* III. 14. — *Nyroca ferina* III. 21. — *Nyroca ferruginea* II. 28. — *Pavoncella pugnax* II. 29. — *Phylloscopus collybita* III. 28. — *Podiceps cristatus* III. 21. — *Podiceps griseigena* III. 25. — *Podiceps nigricans* III. 28. — *Podiceps nigricollis* III. 25. — *Rallus aquaticus* III. 21. — *Saxicola oenanthe* IV. 3. — *Serinus canarius hortulanus* IV. 3. — *Spatula clypeata* III. 21. — *Totanus calidris* II. 28. — *Totanus ochropus* III. 25. — *Turtur communis* IV. 14. — *Upupa epops* IV. 1. — *Vanellus capella* II. 28.

BODNÁR BERTALAN, Hódmezővásárhely.

Tavaszi vonulás 1918. — Fröhjahrszug 1918.

A február 27.-től márczius 24.-ig tartó déli és délnyugati szelek a korai fajokat siettették, ellenben a márczius 25.-én beállott északi szél és reggelenként -6° -ra esett hőmérséklet, mely a hó végéig tartott, a vonulás derekát erősen késleltette. Ez magyarázza meg a *Botaurus* és *Motacilla alba* korai s a *Charadrius*, *Delichon* és *Gallinula* szokatlanul késői érkezését.

Die Süd- und Südwestwinde in dem Zeitintervalle von 27-ten Feber bis 24-ten März liessen die frühen Arten früher erscheinen, während der am 25-ten März hereingebrochene Nordwind, sowie das Fallen der Temperatur (morgens bis -6°) den Hauptzug stark verspäten liess. Dadurch erklärt sich das frühe Erscheinen {von *Botaurus* und *Motacilla alba*, sowie das ungewöhnliche Verspäten von *Charadrius*, *Delichon* und *Gallinula*.

Acrocephalus arundinaceus IV. 8. hirtelen fölmelegedést (20°C középhőmérséklet) hozó déli széllal az első — erscheint bei Südwind, welcher plötzliche Erwärmung 20°C mittlere Tagestemperatur mit sich bringt. — *Alauda arvensis* II. 28. délre fordult tartós északi szél után 6° — bei Südwind, welcher nach einem andauernden Nordwinde einsetzte, 6° . — *Anas boschas* II. 21. az első érkezése északnyugati széllal — die ersten mit NW-wind. — *Anas crecca* II. 28. — *Anas querquedula* III. 4. 13° . — *Anser ferus* III. 10. nagy csapatok → ÉK. — grosse Flüge → NO. — *Ardea cinerea* III. 19. nyugati széllal, 12° — bei Westwind, 12° . — *Ardetta minuta* IV. 1. déli széllal, 14° — mit Südwind, 14° . — *Botaurus stellaris* III. 6. keleti szél, 9° — Ostwind, 9° . — *Charadrius apricarius* IV. 7. sok — viele. — *Ciconia alba* IV. 5. dél szél, első a városi fészeknél — Südwind, die ersten am Horste in der Stadt. — *Clivicola riparia* IV. 8. esőben, déli széllal, 20° — bei Regen, Südwind, 20° . — *Coturnix communis* IV. 14. eső, déli szél — Regen, Südwind, — *Cuculus canorus* IV. 21. tartós déli szél után, 12° — nach andauerndem Südwinde, 12° . — *Delichon urbica* IV. 10. déli széllal — bei Südwind. — *Erithacus phoenicurus* IV. 10. erős déli szél, 15° — bei

starkem Südwinde, 15°. — *Gallinago gallinula* III. 12. — *Gallinula chloropus* IV. 9. déli szél, 15° — Südwind, 15°. — *Hirundo rustica* IV. 8. zöme csak IV. 16.-án érkezik a városba — das Gros zieht erst am 16. IV. in die Stadt ein. — *Lanius collurio* IV. 30. déli szél, 18° — Südwind, 18°. — *Larus ridibundus* III. 18. — *Motacilla alba* III. 3. déli szél, 15° — Südwind, 15°. — *Motacilla flava* IV. 3. déli szél, 18° — Südwind, 18°. — *Oriolus galbula* IV. 1. — *Ortygometra porzana* IV. 11. déli szél — Südwind. — *Rallus aquaticus* III. 24. — *Scolopax rusticola* III. 4. első huzásuk a Tisza mentén déli szélben, 14° — erster Strich längs des Tiszaflusses bei Südwind, 14°. — *Sterna hirundo* IV. 13. — *Sturnus vulgaris* III. 1. déli szél, 8° — Südwind, 8°. — *Sylvia atricapilla* IV. 9. — *Turdus merula* II. 16. több példány bejött a botanikus kertbe a fagyalbokrokra, —1° — mehrere Exemplare kamen in den botanischen Garten auf die Ligusterstauden bei —1°. — *Upupa epops* IV. 12. — *Vanellus capella* III. 4.

Őszi vonulás 1918. — Herbstzug 1918.

Alauda arvensis X. 23. délkeleti széllel, 18°, kezd költözni — Beginn des Zuges bei Südostwind und 18°. — *Delichon urbica* X. 12. utolsók, tartós szép idő mellett — die letzten bei andauernd schönem Wetter. — *Grus communis* X. 30. északkeleti szélben vonulnak az első csapatok → DNy. — bei Nordostwind ziehen die ersten Flüge → SW. — *Hirundo rustica* X. 26. az utolsók, délkeleti szél, 15° — die letzten, Südostwind, 15°. — *Oriolus galbula* IX. 24. déli széllel kezd költözni, 25° — bei Südwind beginnt der Zug, 25°.

Attelelők 1918/19-ben. — Überwintertende im Winter 1918/19.

Az esős enyhe október sok madarat esábitott az itt maradásra és a 0° alá alig süllyedő középhőmérsékletű december és január hónapokban is itt maradtak. Január 30-tól kezdve azonban hidegre fordult az idő (—11° volt pl. február 11-én) s emiatt elkésett költözésre kényszerültek *Anas boschas*, *Cerchneis tinnunculus*, *Columba oenas*, *Emberiza calandra*, *Scolopax rusticola*, *Turdus merula*.

Der sehr milde Oktober verlockte mehrere Vogelarten zum Hierbleiben, ebenso waren auch die Monate Dezember und Jänner durch milde Witterung ausgezeichnet, da die Mitteltemperatur kaum unter 0° sank. Vom 30-ten Jänner an wurde es jedoch kalt (— 11° am 11-ten Feber), wodurch die folgenden Arten zum verspäteten Wegzuge gezwungen wurden: *Anas boschas*, *Cerchneis tinnunculus*, *Columba oenas*, *Emberiza calandra*, *Scolopax rusticola*, *Turdus merula*.

Tavaszi vonulás 1919. — Frühjahrszug 1919.

A február első felében uralkodott erős hidegek a korai fajokat késleltették, míg az enyhe márczius a későbbieket siettette.

Die strenge Kälte, welche in der ersten Hälfte des Februar herrschte, liess die am frühesten erscheinenden Arten verspäten, während infolge des milden Märztes die später ankommenden sich relativ verfrühten.

Acrocephalus arundinaceus IV. 8. erős szél, 15° — starker Wind, 15°. — *Alauda arvensis* II. 27. déli szél, 10° — Südwind, 10°. — *Anas boschas* III. 2. az első visszatérők, alig egy hónapig voltak oda — die ersten Zügler. — *Anas crecca* III. 8. eső, nyugati szél — Regen, Westwind. — *Anser feras* II. 21. déli szélben kis csapat → ÉNy. — bei Südwind zieht ein kleiner Flug → NW. — *Ardea cinerea* III. 25. 16°. — *Botaurus stellaris* III. 25. — *Buteo communis* III. 1. keleti szél, 6° — Ostwind, 6°. — *Caprimulgus europaeus* IV. 1. — *Charadrius dubius* III. 4. — *Cerchneis tinnunculus*

II. 24. — *Ciconia alba* III. 26. első a város fölött — die ersten über der Stadt. — *Coturnix communis* IV. 30. déli szél, 8° — Südwind, 8°. — *Crex pratensis* IV. 29. — *Cuculus canorus* IV. 6. északi széllal, 13°-nál sok érkezik — bei Nordwind und 13° erscheinen viele. — *Delichon urbica* IV. 2. északi szél, 10° — Nordwind, 10°. — *Erithacus phoenicurus* IV. 12. északnyugati szél, 17° — Nordwestwind, 17°. — *Erithacus rubecula* III. 13. északnyugati szél, 12° — Nordwestwind, 12°. — *Fulica atra* III. 9. — *Gallinago gallinula* III. 16. északi szél, 8° — Nordwind, 8°. — *Gallinula chloropus* III. 24. tartós déli szél után — nach andauerndem Südwinde. — *Hirundo rustica* IV. 8. déli szélben tömegesen érkezik — erscheint massenhaft bei Südwind. — *Lanius collurio* V. 1. déli szél — Südwind. — *Lullula arborea* III. 4. déli szél, 8° — Südwind, 8°. — *Motacilla alba* keleti szél, 6° — Ostwind, 6°. — *Motacilla flava* III. 14. északi szél, 12° — Nordwind, 12°. — *Oriolus galbula* IV. 26. — *Rallus aquaticus* III. 21. — *Scolopax rusticola* III. 6. — *Sturnus vulgaris* III. 6. — *Sylvia atricapilla* IV. 1. — *Upupa epops* IV. 1. — *Vanellus capella* II. 28. délkeleti széllal 7° mellett érkeztek — erschienen mit Südostwind bei 7°.

Őszi vonulás 1919. — Herbstzug 1919.

A meleg szeptember erősen visszafogta vonulóinkat, sok faj szokatlanul későn vonult el.

Der warme September hielt viele Zugvögel zurück und wanderten dieselben ungewöhnlich spät.

Alauda arvensis X. 31. havas esőben, déli széllal 5° mellett az utolsók — in schneegemischtem Regenwetter mit Südwind bei 5° die letzten. — *Clivicola riparia* IX. 30. északi szél, 16° — Nordwind, 16°. — *Coturnix communis* X. 26. — *Delichon urbica* X. 5. északnyugati szélben az első elvonulók, 19° — bei Nordwestwind 19° die ersten weggezogen. — X. 13. hirtelenül északra fordult szélben, ködben, 9°, az utolsók — bei plötzlich nach Nord umgesprungenem Winde, Nebel, 9°, die letzten. — *Grus communis* X. 26. nyugati szélben 10°-nál az első csapatok → DNy — bei Westwind, 10°, die ersten Flüge → SW. — *Hirundo rustica* X. 11. erős északnyugati széllal 8°-nál indulnak — bei starkem Nordwestwinde, 8°, Beginn des Wegzuges. — X. 25. nagy ködben, nyugati szélben 10°-nál az utolsók — im starken Nebel mit Westwind bei 10° die letzten. — *Oriolus galbula* IX. 29. boros időben indulnak 20°-nál — Abzug in trüben Wetter bei 20°. — *Sylvia borin* IX. 12. kezd tartós déli szél és 21°-nál költözni — Beginn des Zuges mit starkem Südwind bei 21°. — IX. 20. utolsó — letzte. — *Totanus calidris* X. 13. kezd költözni északnyugati szélben 7°-nál — Beginn des Zuges mit Nordwestwind bei 7°. — *Upupa epops* IX. 22. délnyugati szélben, viharos napon 12°-nál az első költöznek — mit Südwestwind bei 12° an einem stürmischen Tage Beginn des Wegzuges. — IX. 28. utolsó — letzte.

Áttelelők 1919/20. telén. — Im Winter 1919/20. überwinterten.

Anas boschas, *Fulica atra*, *Turdus merula*. A hideg esős, havas november nem kedvezett a telelésnek. — Der kalte, regnerische, schneereiche November war dem Überwintern nicht günstig.

Tavaszi vonulás 1920. — Frühjahrszug 1920.

Acrocephalus arundinaceus IV. 11. déli széllal 17°-nál az első — mit Südwind bei 17° die ersten. — *Alauda arvensis* III. 1. déli széllal 8°-nál az első — bei Südwind 8° die ersten. — *Anas crecca* III. 8. — *Anas querquedula* III. 9. tartós déli szélben 19°-nál — bei andauerndem Südwinde 19°. — *Ardea cinerea* III. 18. — *Botaurus*

stellaris III. 16. nagy szél után 5°-nál — nach starkem Winde bei 5°. — *Caprimulgus europaeus* IV. 19. — *Cerchneis tinnunculus* IV. 28. — *Charadrius dubius* III. 20. — *Ciconia alba* IV. 2. déli széllel első a városban — bei Südwind die ersten in der Stadt. — *Coturnix communis* IV. 29. délnyugati széllel érkeznek az első — die ersten bei Südwestwind. — *Crex pratensis* V. 1. — *Cuculus canorus* IV. 15. délnyugati szél után 20°-nál szól az első — nach vorangehendem Südwestwinde bei 20° der erste Ruf. — *Delichon urbica* IV. 15. tartós déli szél után 19°-nál az első — nach andauerndem Südwinde bei 19° erste Ankunft. — *Erithacus phoenicurus* IV. 10. déli szél, 18° — Südwind, 18°. — *Erithacus rubecula* III. 19. — *Fulica atra* III. 9. — *Gallinula chloropus* III. 28. — *Hirundo rustica* IV. 6. nyugati széllel érkeznek a városba 15°-nál — mit Westwinde die ersten in der Stadt bei 15°. — *Lanius collurio* IV. 30. — *Motacilla alba* III. 9. — *Motacilla flava* III. 18. — *Oriolus galbula* IV. 26. északi széllel 17°-nál sok érkezik — bei Nordwind und 17° viele. — *Rallus aquaticus* III. 18. — *Scolopax rusticola* III. 12. — *Sturnus vulgaris* III. 8. — *Vanellus capella* III. 2. keleti szélben 10°-nál — mit Ostwind bei 10°.

CSAPÓ DÁNIEL, Tengelicz (Tolna m.)

Tavaszi vonulás 1920. — Frühjahrszug 1920.

Ardea cinerea III. 2. — *Coracias garrula* V. 2. — *Cuculus canorus* IV. 20. — *Cypselus apus* VI. 15. kb. 40–50 főnyi csapat északkeleti irányban; kb. 30 esztendőre visszaemlékezve még soha ezen a vidéken nem láttam — ein Flug von ungefähr 40–50 Stück → NO; seit 30 Jahren beobachtete ich diese Art hier zum erstenmale. — *Gallinula chloropus* IV. 12. — *Scolopax rusticola* III. 6. — *Sturnus vulgaris* III. 10. — *Turtur communis* IV. 30. — *Upupa epops* IV. 13.

CSÖRGEY TITUS.

Megfigyelések 1920-ban. — Beobachtungen im Jahre 1920.

Coracias garrula V. 1. Nagyczenk. — *Cypselus apus* VIII. 9., 27. IX. 1. Rendes, egy-egy csapat — je ein Flug. — *Hirundo rustica* IV. 2. Nagyczenk. — *Oriolus galbula* V. 1. Nagyczenk.

ENDREY ELEMÉR. A m. k. Országos Meteorologiai Intézethez beküldött megfigyelések az 1920. évből. — Beobachtungen vom Jahre 1920., welche an das k. ung. Meteorologische Institut eingesandt wurden.

Ciconia alba IV. 15. Kalocsa. — *Hirundo rustica* IV. 3. Alhó, IV. 9. Kalocsa, Zalaegerszeg.

FERNBACH KÁROLYNÉ, Baba puszta (Bács-B. m.)

Tavaszi vonulás 1920. — Frühjahrszug 1920.

Anser fabalis 1919. XI. 1–28. állandóan nagy csapatok a vetékeken — ständig grosse Flüge auf den Saaten. — *Cerchneis tinnunculus* 1 példány áttelelt — einer überwinterte. — *Cerchneis vespertinus* IV. 23. — *Columba oenas* III. 5. — *Columba palumbus* II. 29. — *Cuculus canorus* IV. 9. — *Emberiza calandra* II. 19. — *Erithacus luscinia* IV. 9. — *Erithacus phoenicurus* IV. 9. — *Erithacus rubecula* telelt — überwinterte. — *Fringilla coelebs* III. 5. — *Gallinago gallinaria* 1919. XI. 14. — *Hirundo rustica* IV. 2. — *Lanius collurio* V. 4. — *Lanius minor* V. 1. — *Ligurinus chloris* III. 8. — *Motacilla alba* III. 4. (II. 10. Zombor). — *Muscicapa collaris* IV. 12. —

Muscicapa grisola V. 2. — *Oriolus galbula* IV. 27. (IV, 13. Szond). — *Phylloscopus sibilator* IV. 12. — *Scolopax rusticola* III. 1. (1919. XI 10.) — *Sturnus vulgaris* III. 5. — *Sylvia atricapilla* IV. 15. — *Turdus iliacus* IV. 11. nagyobb csapatok átvonulóban — grössere Flüge durchziehend. — *Turdus merula* IV. 11. nagyobb csapatok átvonulóban — grössere Fülge durchziehend — *Turdus musicus* IV. 11. nagyobb csapatok átvonulóban — grösse Flüge durchziehend. — *Turdus pilaris* 1919. XI. 15—26. nagyobb csapatok — grössere Flüge. — *Turtur communis* IV. 21. — *Upupa epops* III. 30.

IFJ. GRAEFL ANDOR, Kétutköz (Heves m.)

Tavaszi vonulás 1920. — Fröhjahrszug 1920.

Anas penelope III. 18. — *Ardea cinerea* III. 24. — *Pavoncella pugnax* III. 28. — *Phylloscopus collybita* III. 28. — *Saxicola oenanthe* III. 28.

DR. KELLER OSZKÁB, Keszthely.

Tavaszi vonulás 1920. — Fröhjahrszug 1920.

Anser ferus II. 24. (Kisbalaton) — *Ardea cinerea* telelt — überwinterterte. — *Botaurus stellaris* III. 3. — *Ciconia alba* III. 18. (IV. 1. Vörs). — *Clivicola riparia* IV. 12. Fonyód. — *Columba oenas* II. 27. — *Columba palumbus* III. 2. Haláp. — *Coracias garrula* V. 2. — *Coturnix communis* IV. 27. — *Cuculus canorus* IV. 5. — *Delichon urbica* IV. 2. — *Egretta alba* IV. 10. Kisbalaton (jelenleg 10—12 pár fészkel — derzeit horsten hier 10—12 Paare). — *Erithacus philomela* IV. 15. — *Gallinago gallinaria* I. 4. Haláp. — *Gallinago gallinula* I. 4. Haláp. — *Hirundo rustica* IV. 2. — *Jynx torquilla* V. 9. — *Lanius callurio* V. 13. — *Motacilla alba* II. 29. Haláp. — *Muscicapa grisola* IV. 17. — *Oriolus galbula* V. 2. — *Platalea leucorodia* IV. 10. Kisbalaton. — *Plegadis falcinellus* IV. 2. Kisbalaton. — *Scolopax rusticola* II. 26. (Halastó, Zala m. III. 7. — IV. 8). — *Serinus canarius hortulanus* IV. 8. — *Sylvia atricapilla* III. 28. — *Sylvia curruca* IV. 11. — *Upupa epops* IV. 13. Balatonboglár. — *Vanellus capella* II. 29. Kisbalaton.

KIRÁLY IVÁN, Bogyoszló (Sopron m.)

Tavaszi vonulás 1920. — Fröhjahrszug 1920.

Alauda arvensis II. 16. — *Ciconia alba* IV. 11. (IV. 17. fészkére jön — erscheint am Horste). — *Columba oenas* III. 2. — *Corvus frugilegus* II. 18. elvonulás kezdete → ÉNy. — Beginn des Wegzuges → NW.. — III. 6. tömeges elvonulás — massenhafter Wegzug. — *Delichon urbica* IV. 17. — *Fringilla coelebs* III. 3. — *Hirundo rustica* IV. 1. — IV. 15. elfoglalja a fészket — Nestbesiedelung. — *Jynx torquilla* IV. 15. — *Ligurinus chloris* III. 2. — *Motacilla alba* III. 6. — *Muscicapa grisola* IV. 15. — *Oriolus galbula* IV. 28. — *Phylloscopus collybita* IV. 7. — *Sturnus vulgaris* II. 27. — *Sylvia atricapilla* IV. 11. — *Turtur communis* IV. 29. — *Vanellus capella* II. 25. csekély számban vonul → ÉNy. — in geringer Anzahl → NW.

Őszi vonulás 1920. — Herbstzug 1920.

Ciconia alba VIII. 20. — *Hirundo rustica* IX. 10. zöme eltűnt — Masse abgezogen. — X. 2. elkésett csapat északkelet felől — ein verspäteter Flug von Nordost.

KOVÁCS ISTVÁN, Rezét, Bajaszentistván.

Tavaszi vonulás 1920. — Fröhjahrszug 1920.

Ardea cinerea telet — überwinterte. — *Ciconia alba* IV. 14. — *Ciconia nigra* III. 20. — *Columba palumbus* III. 15. — *Crex pratensis* V. 7. — *Cuculus canorus* IV. 5. — *Erithacus rubecula* III. 24. — *Fringilla coelebs* III. 15. — *Fulica atra* II. 15. — *Hirundo rustica* IV. 10. — *Motacilla alba* III. 1. — *Oriolus galbula* IV. 18. — *Phalacrocorax carbo* III. 16. — *Scolopax rusticola* II. 28. — *Sturnus vulgaris* II. 16. — *Turtur communis* V. 2. — *Upupa epops* III. 31. — *Vanellus capella* II. 16.

NÁDASSY KÁLMÁN, Szentgotthárd (Vas m.)

Alauda arvensis III. 11. — *Caprimulgus europaeus* IV. 15 (sok van, egy esti lesen 15—20 darabot láttam — häufig, auf einem Abendanstande beobachtete ich 15—20 St.) — *Cerchneis tinnunculus* III. 4. — *Ciconia alba* III. 23. — *Circus macrourus* IV. 3. — *Columba palumbus* II. 23. — *Coturnix communis* IV. 29 (gyakori — häufig). — *Crex pratensis* IV. 29. — *Cuculus canorus* IV. 4. — *Cypselus apus* V. 2. (V. 15, 23-án 80—100 darabot, VI. 4-én pedig este 6—8 óráig folyton nagy számban vonult — am 15. 23. V. beobachtete ich 80—100 St., am 4. VI. zogen viele abends 6—8 Uhr) — *Delichon urbica* IV. 8. — *Erithacus lusciniä* IV. 17 (egész tavaszon csak egyet hallottam — im ganzen Frühjahre nur eine gehört). — *Erithacus phoenicurus* IV. 12. — *Erithacus tityus* III. 19. (gyakori — häufig). — *Falco subbuteo* IV. 15. — *Gallinago gallinaria* II. 29. — *Hirundo rustica* III. 28. — *Lanius collurio* IV. 18. — *Motacilla alba* II. 24. — *Muscicapa grisola* V. 2. (gyakori — häufig). — *Oriolus galbula* IV. 30. — *Phylloscopus collybita* III. 14. — *Saxicola oenanthe* IV. 29. — *Scolopax rusticola* II. 25. — *Sturnus vulgaris* II. 11. — *Sylvia atricapilla* IV. 14. — *Turdus musicus* II. 29. — *Turtur communis* V. 3. — *Upupa epops* IV. 5. — *Vanellus capella* II. 28.

Fióka repítés: — Ausfliegen der Jungen:

Columba palumbus V. 7. — *Motacilla alba* V. 21. — *Parus ater* V. 7. — *Parus major* V. 21.

PÉTER IMBE, Szada (Pest m.)

Tavaszi vonulás 1920. — Fröhjahrszug 1920.

Alauda arvensis II. 27. — *Buteo communis* III. 4. — *Columba oenas* III. 3. — *Columba palumbus* II. 28. — *Coracias garrula* IV. 19. — *Coturnix communis* IV. 18. — *Cuculus canorus* IV. 11. — *Erithacus lusciniä* IV. 7. — *Erithacus phoenicurus* IV. 7. — *Erithacus rubecula* III. 4. — *Hirundo rustica* IV. 5. — *Jynx torquilla* IV. 12. — *Lanius collurio* IV. 23. — *Lanius minor* IV. 29. — *Motacilla alba* II. 26. — *Oriolus galbula* IV. 17. — *Phylloscopus collybita* III. 3. — *Pratincola rubicola* IV. 2. — *Scolopax rusticola* III. 8. — *Turtur communis* IV. 26. — *Upupa epops* IV. 7. — *Vanellus capella* III. 2.

POLAKOVICS GYULA, Vác (Pest m.)

Tavaszi vonulás 1920. — Fröhjahrszug 1920.

Alauda arvensis II. 23. első — die ersten; III. 5. mindenfelé szól — überall singend. — *Erithacus lusciniä* IV. 7. — *Erithacus rubecula* II. 29. az első — das erste; III. 11. a többi is megjött — auch die übrigen angekommen. — *Hirundo rustica* IV. 2. az első — die erste; IV. 9. mind megjöttek — alle angekommen. (IV. 10. K r i v á n

Zólyom m.) — *Jynx torquilla* III. 31. Hegybánya Hont m. — *Motacilla alba* III. 7. — *Motacilla boarula* telet — überwinterter. — *Scolopax rusticola* III. 10. Püspökhatvan Pest m. III. 15. Pomáz, Pest m.

Őszi vonulás 1920. — Herbstzug 1920.

Anas boschas X. 15. 10 főnyi csapat → K. — ein Flug von 10 St. → O. — *Anser fabalis* X. 2. az első csapat — der erste Flug. — *Hirundo rustica* IX. 4. egy része elköltözött — ein Teil weggezogen; IX. 11. a zöm elvonult — Masse weggezogen; IX. 27. utolsó csapat — letzter Flug. — *Motacilla alba* X. 21. — *Motacilla boarula* X. 25. még itt — noch hier.

RÁCZ BÉLA, Szerep (Bihar m.)

Tavaszi vonulás 1919. — Frühjahrszug 1919.

Alauda arvensis II. 18. — *Cerchneis tinnunculus* telet — überwinterter; III. 25. első érkező — erste Ankunft. — *Ciconia alba* III. 27. 70—80 darabot számláló csapat átvonulóban — durchziehender Flug von 70—80 St.; IV. 10. fészkeire érkezett — Ankunft am Horste. — *Coturnix communis* IV. 10. — *Cuculus canorus* V. 1. — *Delichon urbica* IV. 5. — *Erithacus luscini* IV. 11. — *Erithacus philomela* IV. 10. — *Grus communis* III. 26. 38 darabból álló átvonuló csapat — durchziehender Flug von 38 St.; VI. 26. 35—40 darab átvonul → ÉÉNy. — 35—40 St. ziehen → NNW. — *Hirundo rustica* III. 30. első — erste; IV. 4. tömeges érkezés — massenhaft anget kommen; IV. 10. fészkekre érkezett — am Neste erschienen. — *Lanius minor* V. 5. — *Motacilla alba* III. 11. — *Motacilla flava* III. 29. — *Muscicapa collaris* IV. 29. — *Muscicapa grisola* III. 16. (?) méhesemben — in meinem Bienenhause. — *Oriolus galbula* IV. 28. — *Phylloscopus collybita* III. 27. — *Regulus cristatus* IV. 5. — *Saxicola oenanthe* III. 12. — *Turtur communis* IV. 28. — *Upupa epops* IV. 12. — *Vanellus capella* II. 21.

Őszi vonulás 1919. — Herbstzug 1919.

Alauda arvensis X. 23. — *Cerchneis tinnunculus* telet — überwinterter. — *Ciconia alba* IX. 2. — *Coturnix communis* X. 16. — *Delichon urbica* IX. 29. — *Grus communis* X. 8. 25 drb → DK; — 25 St. → SO. — *Hirundo rustica* IX. 29. — *Motacilla alba* X. 13. — *Motacilla flava* IX. 13. — *Oriolus galbula* IX. 16. — *Phylloscopus collybita* X. 5. — *Regulus cristatus* X. 7. érkezés — Ankunft. — *Saxicola oenanthe* IX. 30. — *Turtur communis* IX. 22. — *Vanellus capella* XI. 15.

Tavaszi vonulás 1920. — Frühjahrszug 1920.

Alauda arvensis II. 28. — *Cerchneis tinnunculus* telet — überwinterter. — *Ciconia alba* IV. 3. — *Coturnix communis* IV. 14. — *Cuculus canorus* IV. 17. — *Delichon urbica* IV. 4. — *Erithacus philomela* IV. 17. — *Hirundo rustica* IV. 9. — *Lanius minor* V. 4. — *Motacilla alba* III. 9. — *Motacilla flava* III. 30. — *Muscicapa collaris* V. 6. — *Oriolus galbula* IV. 26. — *Phylloscopus collybita* IV. 2. — *Saxicola oenanthe* IV. 15. — *Turtur communis* V. 1. — *Vanellus capella* II. 28.

Őszi vonulás 1920. — Herbstzug 1920.

Alauda arvensis X. 25. — *Cerchneis tinnunculus* X. 27. — *Ciconia alba* VIII. 28. — *Coturnix communis* X. 23. — *Delichon urbica* IX. 20. tömeg — Masse, IX. 30. utolsó — letzte. — *Grus communis* még soha annyi át nem vonult vidékünkön, mint az idén, az első 13 főnyi csapat IX. 24-én vonult → D, X. 6-án négy csapat, egyenként 50—70 főnyi

vonult → D., az utolsó 30—35 főnyi csapat X. 10-én vonult át szintén → D. — noch niemals sind so viel Kraniche hier durchgezogen, als heuer; der erste aus 13 Stück bestehende Flug zog am 24. IX. → S., am 6. X. zogen vier Flüge je 50—70 St. → S., der letzte aus 30—35 St. bestehende Flug zog am 10. X. → S. — *Hirundo rustica* IX. 23. tömeg — Masse; IX. 30. utolsó — letzte. — *Lanius minor* IX. 2. — *Motacilla alba* X. 10. — *Motacilla flava* IX. 23. — *Oriolus galbula* IX. 20. — *Phylloscopus collybita* X. 9. — *Saxicola oenanthe* IX. 30. — *Turtur communis* IX. 23. — *Vanellus capella* X. 28.

RADETCZKY DEZSŐ. Tárnok (Fejér m.)

Tavaszi vonulás 1920. — Frühjahrszug 1920.

Acrocephalus arundinaceus IV. 24. — *Acrocephalus schoenobaenus* IV. 20. — *Alauda arvensis* II. 22. — *Anthus campestris* IV. 29. — *Anthus pratensis* III. 8. — *Anthus trivialis* IV. 20. — *Ardea purpurea* IV. 8. — *Ciconia alba* IV. 6. — *Columba oenas* II. 15. — *Coracias garrula* IV. 26. — *Coturnix communis* IV. 17. — *Crex pratensis* IV. 26. — *Cuculus canorus* IV. 21. — *Delichon urbica* IV. 10. — *Erithacus luscinioides* IV. 10. — *Erithacus svecica cyaneola* III. 30. — *Erithacus titys* II. 18. — *Gallinago gallinaria* IV. 2. — *Hippolais icterina* V. 10. — *Hirundo rustica* IV. 3. — *Jynx torquilla* IV. 5. — *Lanius collurio* IV. 20. — *Lanius minor* IV. 30. — *Locustella luscinioides* IV. 25. — *Motacilla alba* II. 27. — *Motacilla flava* III. 28. — *Muscicapa grisola* V. 12. — *Oriolus galbula* IV. 28. — *Pratincola rubetra* IV. 28. — *Pratincola rubicola* III. 15. — *Saxicola oenanthe* IV. 1. — *Sylvia communis* IV. 15. — *Totanus calidris* III. 28. — *Turdus musicus* IV. 3. — *Turtur communis* IV. 20. — *Upupa epops* IV. 10. — *Vanellus capella* II. 22.

IFJ. RADVÁNYI LÁSZLÓ, Kótaj (Szabolcs m.)

Őszi vonulás 1919. — Herbstzug 1919.

Buteo communis XI. 2. — *Ciconia alba* VIII. 29. — *Clivicola riparia* IX. 30. — *Coturnix communis* VIII. 21. — *Delichon urbica* IX. 20. — *Erithacus luscinioides* VIII. 30. — *Fulica atra* XI. 19. — *Hirundo rustica* IX. 10. — *Motacilla alba* X. 9. — *Oriolus galbula* VIII. 2. — *Scolopax rusticola* X. 2. — *Turtur communis* VIII. 30. — *Upupa epops* VIII. 1. — *Vanellus capella* IX. 12.

Tavaszi vonulás 1920. — Frühjahrszug 1920.

Alauda arvensis II. 24. — *Ciconia alba* IV. 10. — *Columba oenas* II. 19. — *Columba palumbus* III. 19. — *Coturnix communis* IV. 19. — *Crex pratensis* IV. 20. — *Cuculus canorus* IV. 15. — *Delichon urbica* IV. 1. — *Fringilla coelebs* III. 18. — *Hirundo rustica* IV. 7. — *Motacilla alba* III. 1. — *Muscicapa collaris* IV. 19. — *Phylloscopus collybita* IV. 12. — *Scolopax rusticola* III. 2. — *Sturnus vulgaris* IV. 10. (?) — *Turtur communis* IV. 18. — *Upupa epops* IV. 9. — *Vanellus capella* III. 4.

SCHENK JAKAB, Budapest, Rendes (Zala m.)

Tavaszi vonulás 1920. — Frühjahrszug 1920.

Április 11-én tömeges vonulás Rendesen, amely főleg sok éneklő faj megérkezésében nyilvánult — am 11. April Massenzug in Rendes, welcher sich besonders in der Ankunft vieler Kleinvoegel offenbarte.

Actitis hypoleucos IV. 11. Rendes. — *Acrocephalus arundinaceus* IV. 11. Rendes. — *Acrocephalus schoenobaenus* IV. 11. Rendes. — *Alauda arvensis* III. 1.

Budapest. — *Anthus trivialis* IV. 11. Rendes. — *Columba oenas* III. 7. Budapest. — *Cuculus canorus* IV. 13. Rendes. — *Erithacus luscinioides* IV. 11. Rendes; IV. 13. Budapest. — *Erithacus phoenicurus* IV. 11. Rendes. — *Erithacus rubecula* III. 30. Budapest. — *Hippolais icterina* V. 15. Budapest. — *Hirundo rustica* IV. 6. Budapest. — *Jynx torquilla* IV. 1. Budapest. — *Lanius collurio* V. 8. Budapest. — *Lanius minor* V. 8. Budapest. — *Ligurinus chloris* III. 31. Budapest. — *Locustella luscinioides* IV. 11. Rendes. — *Luscinola melanopogon* IV. 6. Rendes, már itt — schon hier. — *Muscicapa grisola* V. 7. Budapest. — *Oriolus galbula* V. 1. Budapest. — *Phylloscopus collybita* III. 30. Budapest. — *Phylloscopus sibilator* IV. 13. Rendes; IV. 17. Budapest. — *Phylloscopus trochilus* IV. 11. Rendes. — *Podiceps cristatus* III. 25. Budapest. — *Serinus canarius hortulanus* IV. 3. Budapest. — *Sylvia atricapilla* IV. 16. Budapest. — *Sylvia borin* IV. 25. Budapest. — *Sylvia communis* IV. 10. Rendes. — *Sylvia curruca* IV. 11. Rendes; IV. 17. Budapest. — *Sylvia nisoria* V. 4. Budapest. — *Turdus musicus* III. 6. Budapest (az idén föltűnő gyakori; a Rókushegy kertjeiben legalább 5 pár s a Várhegyen is 1 pár — heuer auffallend häufig; auf dem Rókusberge wenigstens 5 Paare, auf dem Schlossberge ebenfalls 1 Paar). — *Turtur communis* V. 1. Budapest.

Őszi vonulás 1920. — Herbstzug 1920.

Hirundo rustica X. 8. Budapest utolsó 4 drb — die letzten 4 St. — *Merops apiaster* Rendes IX. 4. két csapat → Ny., az első csapatnak csak a hangját hallottam, a második kb. 30 főből állott; nem vonultak egyenes vonalban, hanem folytonosan keringve és cikázva huzódtak kb. 300 méter magasságban → Ny.; 1919-ben ugyanebben az időtájban ezen helyen szintén megfigyeltem az elvonulást. — Am 4. IX. zwei Flüge → W.; den ersten Flug konnte ich nicht sehen, nur hören, der zweite Flug bestand aus etwa 30 Stück, welche nicht in gerader Linie zogen, sondern fortwährend kreisten und so langsam nach W. zogen in ungefähr 300 Meter Höhe; im Jahre 1919 beobachtete ich den Wegzug an dem gleichen Orte in nahezu demselben Zeitpunkte.

STOLL ERNŐ, Nyiregyháza.

Tavaszi vonulás 1919. — Frühjahrszug 1919.

Alauda arvensis II. 15. — *Ciconia alba* III. 4. (?). — *Columba oenas* III. 14. — *Cuculus canorus* IV. 13. — *Delichon urbica* IV. 7. — *Grus communis* IV. 2. — *Hirundo rustica* IV. 3. — *Motacilla alba* III. 4. — *Oriolus galbula* IV. 15. — *Scolopax rusticola* II. 27. — *Turtur communis* IV. 6. — *Upupa epops* III. 30. — *Vanellus capella* II. 25.

Tavaszi vonulás 1920. — Frühjahrszug 1920.

Alauda arvensis III. 7. — *Ciconia alba* III. 11. — *Columba oenas* III. 10. — *Coturnix communis* V. 15. — *Cuculus canorus* IV. 18. — *Delichon urbica* IV. 16. — *Fulica atra* III. 11. — *Hirundo rustica* IV. 9. — *Motacilla alba* III. 19. — *Oriolus galbula* IV. 24. — *Turtur communis* IV. 24. — *Upupa epops* IV. 9. — *Vanellus capella* III. 12.

SZABÓ LAJOS, Balatonszentgyörgy (Kisbalaton), (Somogy m.)

Tavaszi vonulás 1920. — Frühjahrszug 1920.

Alauda arvensis III. 2. — *Ardea cinerea* III. 10. — *Ardea purpurea* III. 22. — *Ciconia alba* III. 25. — *Columba oenas* II. 20. — *Columba palumbus* II. 23. — *Coturnix communis* IV. 20. — *Cuculus canorus* IV. 9. — *Delichon urbica* IV. 7. — *Egretta alba*

IV. 22., 8 drb — 8 St. — *Motacilla alba* II. 29. — *Platalea leucorodia* IV. 22. — *Scolopax rusticola* III. 2. — *Sturnus vulgaris* telet — überwinterter. — *Turtur communis* IV. 18. — *Upupa epops* IV. 12. — *Vanellus capella* II. 26.

SZEÓTS BÉLA, Miskolc.

Tavaszi vonulás 1920. — Frühjahrszug 1920.

Alauda arvensis II. 20. — *Anthus trivialis* IV. 3. — *Cerchneis tinnunculus* II. 28. — *Circus cyaneus* III. 5. — *Columba oenas* II. 17. — *Columba palumbus* III. 8. — *Coturnix communis* IV. 20. — *Crex pratensis* IV. 30. — *Cuculus canorus* IV. 23. — *Cypselus apus* V. 11. — *Delichon urbica* IV. 11. — *Emberiza calandra* III. 6. — *Erithacus lusciniæ* IV. 12. — *Erithacus phoenicurus* IV. 18. — *Erithacus rubecula* IV. 2. — *Erithacus titys* III. 21. — *Hippolais icterina* V. 14. — *Hirundo rustica* IV. 7. — *Jynx torquilla* IV. 14. — *Lanius collurio* V. 7. — *Lanius minor* V. 1. — *Ligurinus chloris* IV. 2. — *Milvus migrans* III. 17. — *Milvus ictericus* III. 7. — *Motacilla alba* III. 8. — *Muscicapa atricapilla* IV. 30. — *Muscicapa grisola* V. 3. — *Muscicapa parva* V. 3. — *Oriolus galbula* IV. 28. — *Phylloscopus trochilus* IV. 2. — *Pratincola rubetra* IV. 17. — *Pratincola rubicola* III. 6. — *Saxicola oenanthe* IV. 17. — *Scolopax rusticola* III. 7. — *Serinus canarius hortulanus* IV. 2. — *Sturnus vulgaris* II. 21. — *Sylvia atricapilla* IV. 18. — *Sylvia curruca* IV. 17. — *Sylvia nisoria* IV. 30. — *Turtur communis* V. 1. — *Upupa epops* IV. 30.

DR. SZLÁVY TIBOR, Vágbánya (Trencsén m.)

Tavaszi vonulás 1919. — Frühjahrszug 1919.

Accentor modularis III. 23. — *Alauda arvensis*, II. 26. — *Columba oenas* II. 28. — *Erithacus lusciniæ* IV. 12. — *Erithacus phoenicurus* IV. 4. — *Erithacus rubecula* III. 15. — *Erithacus titys* III. 25. — *Hirundo rustica* IV. 6. — *Jynx torquilla* IV. 8. — *Lanius collurio* V. 7. — *Muscicapa collaris* IV. 14. — *Oriolus galbula* V. 5. — *Phylloscopus collybita* III. 25. — *Saxicola oenanthe* IV. 22. — *Scolopax rusticola* III. 12. — *Serinus canarius hortulanus* IV. 6. — *Sylvia atricapilla* IV. 16. — *Sylvia nisoria* V. 1. — *Turdus musicus* III. 8. — *Upupa epops* IV. 8.

Tavaszi vonulás 1920. — Frühjahrszug 1920.

Alauda arvensis II. 28. — *Buteo communis* II. 26. — *Columba oenas* II. 28. — *Columba palumbus* III. 3. — *Erithacus rubecula* III. 8. — *Erithacus titys* III. 9. — *Fringilla coelebs* III. 7. — *Motacilla alba* III. 6. — *Scolopax rusticola* III. 7. — *Turdus musicus* III. 5. — *Vanellus capella* II. 29.

DR. TARJÁN TIBOR, Békéscsaba.

Tavaszi vonulás 1919. — Frühjahrszug 1919.

Acrocephalus arundinaceus IV. 16. — *Anthus pratensis* III. 13. — *Caprimulgus europaeus* V. 6. — *Columba palumbus* III. 27. — *Delichon urbica* IV. 3. — *Erithacus lusciniæ* IV. 3. — *Erithacus phoenicurus* IV. 2. — *Gallinago gallinaria* III. 13. — *Hirundo rustica* IV. 1. — *Jynx torquilla* IV. 2. — *Lanius collurio* V. 4. — *Lanius minor* V. 4. — *Motacilla alba* III. 11. — *Muscicapa atricapilla* IV. 3. — *Oriolus galbula* IV. 22. — *Phylloscopus sibilator* IV. 7. — *Phylloscopus trochilus* IV. 3. — *Sylvia atricapilla* IV. 9. — *Sylvia curruca* IV. 4. — *Turtur communis* IV. 18. — *Vanellus capella* II. 21.

Tavaszi vonulás 1920. — Fröhjahrszug 1920.

Acrocephalus arundinaceus IV. 16. — *Acrocephalus palustris* IV. 9. — *Coturnix communis* IV. 8. — *Gallinula chloropus* IV. 1. — *Hirundo rustica* IV. 3. — *Jynx torquilla* IV. 12. — *Lanius minor* IV. 22. — *Muscicapa grisola* IV. 23. — *Phylloscopus collybita* III. 15. — *Phylloscopus sibilator* IV. 9. — *Sylvia atricapilla* IV. 17. — *Sylvia curruca* IV. 7. — *Turtur communis* IV. 19.

DB. THÓBIÁS GYULA, Felsőlánecz, (Abauj Torna m.).

Tavaszi vonulás 1920. — Fröhjahrszug 1920.

Alauda arvensis II. 23. — *Ciconia alba* III. 21. — *Columba oenas* II. 22. — *Columba palumbus* II. 28. — *Coturnix communis* IV. 16. — *Cuculus canorus* IV. 10. — *Delichon urbica* IV. 4. — *Erithacus lusciniá* IV. 12. — *Erithacus rubecula* III. 12. — *Erithacus titys* III. 15. — *Hirundo rustica* IV. 6. — *Jynx torquilla* IV. 5. — *Lanius collurio* IV. 22. — *Motacilla alba* III. 1. — *Muscicapa collaris* IV. 7. — *Muscicapa grisola* IV. 20. — *Oriolus galbula* IV. 19. — *Sturnus vulgaris* II. 27. — *Turtur communis* IV. 9. — *Upupa epops* III. 30.

UJVÁBY JENÓ, Polgárdi, (Fejér m.).

Tavaszi vonulás 1920. — Fröhjahrszug 1920.

Alauda arvensis III. 7. — *Columba oenas* II. 27. — *Columba palumbus* III. 2. — *Cuculus canorus* IV. 12. — *Delichon urbica* IV. 2. — *Erithacus lusciniá* IV. 12. — *Hirundo rustica* IV. 1. — *Scolopax rusticola* III. 12.

VASVÁRI MIKLÓS, Ormánd, (Zala m.).

Öszi vonulás 1919. — Herbstzug 1919.

Caprimulgus europaeus IX. 26. — *Coracias garrula* IX. 6. — *Erithacus titys* XI. 8. — *Hirundo rustica* X. 21. — *Motacilla alba* X. 26.

Tavaszi vonulás 1920. — Fröhjahrszug 1920.

Alauda arvensis III. 1. — *Ciconia alba* III. 23. — *Coracias garrula* V. 1. Taródháza. — *Coturnix communis* IV. 27. Taródháza. — *Crex pratensis* V. 2. Taródháza. — *Cuculus canorus* IV. 9. — *Cypselus apus* V. 4. Taródháza. — *Delichon urbica* IV. 6. — *Erithacus lusciniá* IV. 9. — *Erithacus rubecula* III. 6. — *Hirundo rustica* IV. 3. — *Lanius collurio* IV. 24. Taródháza. — *Lanius minor* V. 2. Taródháza. — *Motacilla alba* II. 26. — *Muscicapa grisola* V. 1. Taródháza. — *Oriolus galbula* IV. 30. Taródháza. — *Scolopax rusticola* II. 29. — *Sylvia atricapilla* IV. 8. — *Totanus ochropus* IV. 3. — *Turtur communis* IV. 17. Taródháza. — *Upupa epops* IV. 11. — *Vanellus capella* II. 20.

WARGA KÁLMÁN, Budapest (Városliget).

Tavaszi vonulás 1919. — Fröhjahrszug 1919.

Cerchneis tinnunculus III. 8. — *Chrysomitris spinus* IV. 15. 1 pár — 1 Paar. — *Ciconia alba* IV. 15. — *Delichon urbica* IV. 13. — *Erithacus lusciniá* IV. 17. — *Erithacus rubecula* IV. 1. — *Fringilla coelebs* telet — überwinterter. — *Hippolais icterina* V. 6. — *Hirundo rustica* IV. 9. — *Jynx torquilla* IV. 7. — *Lanius collurio* IV. 7. (?). — *Ligurinus chloris* IV. 1. — *Muscicapa atricapilla* V. 25. egy elkésett pár,

többször nem láttam — ein verspätetes Paar, später nicht mehr gesehen. — *Muscicapa collaris* V. 4. — *Muscicapa grisola* V. 4. — *Oriolus galbula* IV. 25. — *Phylloscopus collybita* IV. 2. — *Phylloscopus trochilus* IV. 6. — *Serinus canarius hortulanus* IV. 7. — *Sylvia atricapilla* IV. 12. — *Sylvia curruca* IV. 10. — *Sylvia nisoria* V. 3. — *Upupa epops* IV. 7.

Egyéb megfigyelések — Sonstige Beobachtungen.

Corvus cornix IV. 1. fészket rak — Nestbau. — *Corvus frugilegus* IV. 4. fészkelepen fészket rak — Nestbau in der Kolonie. — *Erithacus luscini* VI. 26. anyányi fiókák — flügge Junge. — *Fringilla coelebs* III. 10. első éneke — erster Schlag. — *Lanius collurio* VII. 6. anyányi fiókák — flügge Junge. — *Sylvia atricapilla* VII. 18. második költésből eredő anyányi fiókák — flügge Junge aus der zweiten Brut. — *Turdus merula* II. 19. első ének — erster Gesang.

Őszi vonulás 1919. — Herbstzug 1919.

Cerchneis tinnunculus X. 5. — *Delichon urbica* IX. 23. — *Erithacus luscini* IX. 8. — *Erithacus phoenicurus* X. 1. — *Erithacus rubecula* XI. 23. — *Hippolais icteria* IX. 24. — *Hirundo rustica* IX. 28. — *Jynx torquilla* IX. 7. — *Lanius collurio* VIII. 31. — *Ligurinus chloris* IX. 24. — *Muscicapa atricapilla* IX. 24. — *Muscicapa collaris* VIII. 27. — *Muscicapa grisola* IX. 24. — *Phylloscopus collybita* X. 1. — *Phylloscopus sibilator* VIII. 31. — *Phylloscopus trochilus* IX. 26. — *Regulus cristatus* X. 19—XI. 23. — *Serinus canarius hortulanus* IX. 28. — *Sylvia atricapilla* IX. 28. bodzán bogyózva — Hollunderbeeren verzehrend. — *Sylvia curruca* IX. 24. — *Sylvia nisoria* VIII. 28. — *Turdus musicus* X. 5. — *Turtur communis* IX. 7. — *Upupa epops* VIII. 29.

Tavaszi vonulás 1920. — Frühjahrszug 1920.

Accentor modularis IV. 4. — *Alauda arvensis* III. 7. — *Cerchneis tinnunculus* III. 7. — *Ciconia alba* IV. 11. — *Columba oenas* III. 10. — *Delichon urbica* IV. 13. — *Erithacus luscini* IV. 18. ezidén soha nem tapasztalt számban, kb. 20 párban fészkel — nistete heuer in einer bisher unerhörten Anzahl, 20 Paare. — *Erithacus phoenicurus* IV. 6. — *Erithacus rubecula* III. 14. — *Hirundo rustica* IV. 11. — *Jynx torquilla* IV. 10. — *Lanius collurio* V. 9. — *Ligurinus chloris* III. 21. — *Milvus migrans* IV. 4. — *Muscicapa atricapilla* IV. 6. — *Muscicapa collaris* IV. 4. — *Muscicapa grisola* V. 6. — *Oriolus galbula* IV. 24. — *Phylloscopus collybita* IV. 6. — *Phylloscopus sibilator* IV. 4. — *Phylloscopus trochilus* IV. 4. — *Regulus cristatus* III. 15—IV. 5. — *Serinus canarius hortulanus* IV. 11. — *Sylvia atricapilla* IV. 11. — *Sylvia borin* V. 9. — *Sylvia curruca* IV. 8. — *Sylvia nisoria* V. 2. — *Turdus musicus* III. 25. — *Turtur communis* IV. 24. — *Upupa epops* IV. 10.

Egyéb megfigyelések — Sonstige Beobachtungen.

Aegithalos caudatus europaeus IV. 18. fészkekrakás — Nestbau. — *Cerchneis tinnunculus* V. 24. fészken ül — im Horste brütend. — *Corvus frugilegus* III. 19. a fészkeleplepnél tömegesen fészket épít és javít — in der Kolonie werden Horste gebaut und ausgebessert; IV. 4. pázás — Paarung; V. 2. fióka etetés — Füttern der Jungen; V. 16. kiröppent fiókák — flügge Junge. — *Dendrocopus major pinetorum* III. 7. először dorombol — erstes Trommeln; V. 13. kotel — brütet; V. 16. fiókák a fészekben — Junge im Nest; V. 24. fiókák kirepültek — Junge ausgeflogen. — *Erithacus luscini* V. 30. kotel — brütet. — *Fringilla coelebs* III. 7. első ének — erster Schlag; V. 13. repített fiókák — ausgeflogene Junge. — *Hirundo rustica* V. 2. fészkekrakás — Nest-

bau. — *Jynx torquilla* IV. 25. oduját tatarozza — reinigt die Nisthöhle; V. 2. kotol — brütet; VI. 3. fiókák a fészekben — Junge im Nest. — *Lanius collurio* VI. 3. kotol — brütet. — *Ligurinus chloris* VI. 3. anyányi fiókák — flügge Junge. — *Muscicapa grisola* V. 23. fészekrakás — Nestbau. — *Parus caeruleus* VI. 3. fiókák fészekben — Junge im Neste. — *Parus major* V. 13. kirepített fiókák — ausgeflogene Junge. — *Passer domesticus* IV. 18. pázás — Paarung; V. 2. fiókák a fészekben — Junge im Neste; V. 13. kirepített fiókák — ausgeflogene Junge. — *Passer montanus* IV. 25. pázás — Paarung. — *Sitta europaea caesia* V. 13. fiókákat etet — füttert die Jungen. — *Sylvia atricapilla* V. 2. fészekrakás — Nestbau; V. 30. anyányi fiókák — flügge Junge. — *Turdus merula* III. 7. első ének — erster Gesang.

Őszi vonulás 1920. — Herbstzug 1920.

Anser fabalis X. 2. éjjel 10— $\frac{1}{2}$ 12-ig több csapat hangosan átvonul — nachts von 10 bis $\frac{1}{2}$ 12 mehrere Flüge über die Stadt ziehend. — *Chrysomitris spinus* XI. 14. — *Delichon urbica* IX. 18. — *Erithacus phoenicurus* X. 17. — *Erithacus rubecula* XII. 5. — *Hirundo rustica* IX. 16. — *Lanius collurio* IX. 12. — *Ligurinus chloris* IX. 26. — *Motacilla boarula* XI. 14., XII. 5. — *Muscicapa atricapilla* IX. 20. — *Muscicapa grisola* IX. 21. — *Phylloscopus collybita* X. 17. — *Phylloscopus sibilator* IX. 12. — *Phylloscopus trochilus* X. 17. — *Pyrrhula rubicilla europaea* XI. 1—XII. 8. — *Regulus cristatus* X. 3—XII. 8. — *Regulus ignicapillus* XI. 1. — *Sylvia atricapilla* X. 3. — *Sylvia communis* IX. 18. — *Sylvia curruca* IX. 21. — *Turdus musicus* X. 17.

A kis békászó sasról.

(*Aquila pomarina* BREHM.)

Irta: SZEMERE LÁSZLÓ.

Ezen sas Csikmegyének legközönségesebb ragadozó madarai közé tartozott a háboru kezdetéig. Mivel a megye időnként harctér volt, azért számuk 1918-ra nagyon megcsappant. Annakidején főleg a tavaszi vonulások alkalmával lehetett csoportosan is látni e sasokat, és pedig 5—15 darabot kitevő laza társaságokban. Több példány fordult meg kezemen s 4 fészket is leltem, ezekről szólnak az itt következő adatok.

1. 1910 április 13-án Csikcsatószeg mellett lőtt foltnélküli, barna példány, már citromsárga szemmel, szemeiben azonban a barna szín márványozásszerűleg még visszamaradt. Méretei: H: 62, sz: 48, f: 24, cs: 3·4, l: 9·5 cm. Röptere 1·38 m.

2. 1910 május 15-én Csikcsekefalván fészkeről lőtt öreg tojó. Citromsárga szeméből már hiányzik a barna márványozás. Igen fakóbarna, minden nagyobb folt nélkül, csak a feje világosabb. Méretei: H: 60, sz: 49, f: 24, l: 9·5 cm. Sulya 1·75 kgr. A fészek vékonyabb fenyőfán volt, a csikcsekefalvi Csipkésvapa nevű hegy keleti lejtőjén levő fenyvesben, nem messzire egy *kigyászólyv* fészketől. Fentirt napon